

Briuselis, 2015 m. gruodžio 1 d.
(OR. en)

14853/15

RECH 296

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 14201/15 RECH 278

Dalykas: Mokslinių tyrimų etika
– Tarybos išvados (priimtose 2015 m. gruodžio 1 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl mokslinių tyrimų etikos, kurias Taryba priėmė 2015 m. gruodžio 1 d. vykusiame 3431-ame posėdyje.

TARYBOS IŠVADOS DĖL MOKSLINIŲ TYRIMŲ ETIKOS¹

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA

PRIMINDAMA

- Komisijos rekomendaciją dėl Europos tyrėjų chartijos², kurioje nustatomas tyrėjų ir susijusių organizacijų etiškos veiklos ir pagrindinių etikos principų, kuriais vadovaudamiesi jie turi atsakingai elgtis savo darbo aplinkoje, pagrindas;
- raginimą laikytis pagrindinių etikos principų ir užtikrinti sąžiningumą vykdant ES mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą; to laikomasi ir vykdant veiklą pagal ES bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Horizontas 2020“³;
- pagarbą akademinėi laisvei ir nevaržomiems moksliniams tyrimams, kaip įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje;
- Europos elgesio kodeksą mokslinių tyrimų etikos klausimais⁴, kurį parengė Europos mokslo fondas (EMF) ir Visos Europos akademijos (ALLEA);

¹ Šiose išvadose mokslinių tyrimų etika siejama su mokslinių tyrimų veikla laikantis aukščiausių profesionalumo bei kruopštumo standartų, taip pat su mokslinių tyrimų duomenų tikslumu, objektyvumu bei teisingumu leidiniuose ir kitur. Geroji patirtis mokslinių tyrimų srityje apima mokslinių tyrimų etiką pasiūlymų ir bandymų etape, taip pat paskelbimo etiką jų analizės ir sklaidos etape (pagrindinis šaltinis: Airijos universitetų asociacija (www.iua.ie) ir Airijos Karališkoji akademija (www.ria.ie)).

² Dok. 7321/05.

³ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1291/2013, kuriuo sukurama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.).

⁴ Europos elgesio kodeksas mokslinių tyrimų etikos klausimais (EMF ir ALLEA, 2011 m.), pateikiamas http://www.esf.org/fileadmin/Public_documents/Publications/Code_Conduct_ResearchIntegrity.pdf.

Mokslinių tyrimų etika – kompetencijos mokslinių tyrimų srityje ir socialinio bei ekonominio aktualumo pagrindas

1. MANO, kad mokslinių tyrimų etika yra aukštos kokybės mokslinių tyrimų pagrindas ir išankstinė sąlyga siekiant užtikrinti kompetenciją mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje Europoje ir už jos ribų; PABRĖŽIA, kad svarbu mokslinius tyrimus ir inovacijas grįsti akademinės laisvės ir etikos principais – tai svarbus patikimos žinių bazės elementas, užtikrinantis socialinę bei ekonominę vystymąsi ir pažangą, taip pat piliečių gyvenimo lygio, sveikatos ir gerovės gerinimą;
2. PABRĖŽIA, jog didėja mokslinės veiklos rezultatų skaičius ir jų sklaida pasaulyje, todėl AKCENTUOJA, kad svarbu užtikrinti gerąją praktiką visuose mokslinių tyrimų ir inovacijų ciklo etapuose;
3. PRIPAŽŪSTA atvirojo mokslo kaip mokslinių tyrimų etikos principų stiprinimo mechanizmo svarbą, kartu tai, kad mokslinių tyrimų etika padeda užtikrinti atvirąjį mokslą;

Netinkamo elgesio mokslinių tyrimų srityje socialinis bei ekonominis poveikis ir tokio elgesio prevencija

4. PRIPAŽŪSTA, kad tiek viešojo, tiek privačiojo sektorių mokslinių tyrimų etikai gali pakenkti netinkamas elgesys mokslinių tyrimų srityje⁵ ir PRIPAŽŪSTA, kad dėl netinkamo elgesio mokslinių tyrimų srityje, įskaitant abejotina mokslinių tyrimų praktiką, gali būti daromas didelis neigiamas ekonominis poveikis ir atsirasti didelių išlaidų tiek viešajam, tiek privačiajam sektoriams, ir kad jis gali turėti pasekmių:
 - a) *asmenims ir visuomenei*: gali būti paskelbti klaidingi rezultatai arba sukurti nesaugūs mokslinių tyrimų ir inovacijų produktai arba procesai, jie gali būti paskelbti viešai ir jiems gali plačiai pritarti bendruomenė arba kiti mokslininkai, o tai gali turėti rimtų pasekmių, be kita ko, kliudyti mokslo pažangai;

⁵ Netinkamas elgesys mokslinių tyrimų srityje – tai mokslinių tyrimų etikos principų pažeidimai. Netinkamas elgesys mokslinių tyrimų srityje apima falsifikavimą, klastojimą, plagijavimą arba pasisavinimą pasiūlymų teikimo, mokslinių tyrimų vykdymo arba rezultatų pranešimo etapuose ir kitą abejotina mokslinių tyrimų praktiką, kadangi dėl šių pažeidimų kenkiama mokslinių tyrimų duomenims (pagrindinis šaltinis: EBPO (2007 m.) „Geriausia praktika mokslininkų etikos užtikrinimo ir netinkamo elgesio prevencijos srityje“).

- b) *viešajai politikai*: dėl nepatikimų duomenų arba rekomendacijų gali būti daromas neigiamas poveikis politikos formavimui;
 - c) *viešosioms institucijoms*: gali būti pakenkta institucijų gebėjimams kompetentingai ir atsakingai skatinti ir propaguoti mokslinius tyrimus;
 - d) *visuomenės pasitikėjimui*: dėl netinkamo elgesio mokslinių tyrimų srityje ir netinkamo viešųjų lėšų naudojimo gali būti sugriautas visuomenės pasitikėjimas bei nutraukta parama mokslui, ir dėl to gali kilti pavojus mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo tvarumui;
5. MANO, kad, gerbiant akademinę laisvę, atsakomybė už mokslinių tyrimų etiką visų pirma tenka patiems tyrėjams, o visa apimanti atsakomybė tenka ir institucijoms; todėl RAGINA skatinti institucinę kultūrą mokslinių tyrimų etikos srityje, kad, visų pirma aiškiomis institucinėmis taisyklėmis, procedūromis ir gairėmis, taip pat mokymu ir kuravimu, grindžiamais keitimusi geriausios praktikos pavyzdžiais, būtų sukurta aplinka, kurioje reikalaujama atsakingo asmenų ir institucijų elgesio;
6. PABRĖŽIA, kad reikia nustatyti priemones siekiant užkirsti kelią netinkamam elgesiui mokslinių tyrimų srityje, įskaitant abejotinę mokslinių tyrimų praktiką, ir imtis veiksmų reaguojant į šiuos reiškinius; PRAŠO mokslinių tyrimų organizacijų ir valstybių narių surasti atitinkamus įtariamo tyrėjų ir, prireikus, institucijų, kuriose nustatytas netinkamas elgesys, netinkamo elgesio nagrinėjimo būdus; ir PABRĖŽIA vaidmenį, kurį šiuo atžvilgiu įvairiuose tyrėjų karjeros etapuose gali atlikti švietimas, mokymas ir mokymasis visą gyvenimą;

Mokslinių tyrimų etikos propagavimas ES ir valstybių narių lygiu

7. SUTARIA dėl mokslinių tyrimų etikos propagavimo asmenų ir institucijų lygiu vertės bei naudos ir MANO, kad ES ir valstybių narių lygiu vykdomi moksliniai tyrimai turėtų būti grindžiami Europos mokslo fondo (EMF) ir Visų Europos akademijų (ALLEA) parengtame Europos elgesio kodekse mokslinių tyrimų etikos klausimais išvardytais principais, kurie yra:
- sąžiningumas;
 - patikimumas;
 - objektyvumas;
 - nešališkumas ir nepriklausomumas;
 - atviras ryšių palaikymas;
 - rūpestingumo pareiga;
 - teisingumas;
 - atsakomybė būsimoms mokslo kartoms;
8. PABRĖŽIA, kad reikia įgyvendinti mokslinių tyrimų etikos principus kaip aukštos kokybės mokslinių tyrimų Europoje užtikrinimo priemonę, tuo pat metu išvengiant papildomos administracinės naštos; todėl PRIPAŽIŠTA mokslininkų bendruomenės, įskaitant EMTE suinteresuotuosius subjektus ir kitas tarptautines organizacijas, taip pat atitinkamų nacionalinių institucijų dedamas pastangas remiant galiojančių principų ir kodeksų įgyvendinimą;
9. PALANKIAI VERTINA tai, kad Komisija pirmiau nurodytą „Europos elgesio kodeksą mokslinių tyrimų etikos klausimais“ taiko programoje „Horizontas 2020“, ir RAGINA šį kodeksą nuosekliai taikyti ES finansuojamų mokslinių tyrimų srityje;

10. PRAŠO valstybių narių ir Komisijos propaguoti esamus mokslinių tyrimų etikos užtikrinimo tinklus, pavyzdžiui, Europos mokslinių tyrimų etikos užtikrinimo tarnybų tinklą (ENRIO), įskaitant mokymo veiklą, grindžiamą principu „dėstytojų mokymas“, kad būtų pasiektas aukštesnis mokslinių tyrimų etikos praktikos Europoje nuoseklumo lygis;
11. PRAŠO valstybių narių, bendradarbiaujant su Komisija, intensyvuoti pastangas vykdant tarpusavio mokymosi veiklą, be kita ko, Europos mokslinių tyrimų erdvės ir inovacijų komitete (EMTEK), taip pat pasitelkiant pagal programą „Horizontas 2020“ vykdomos politikos rėmimo priemonę; SKATINA keistis geriausios praktikos pavyzdžiais mokslinių tyrimų etikos srityje, pavyzdžiui, vykdant su švietimu susijusią veiklą, įskaitant doktorantūros ir atitinkamas mokymosi visą gyvenimą programas, taip pat skatinant institucinius pokyčius;
12. RAGINA valstybes nares, mokslinių tyrimų finansuotojus ir mokslinių tyrimų bendruomenę kartu išnagrinėti, kaip sumažinti netinkamo elgesio mokslinių tyrimų srityje paskatas, daugiausia dėmesio skiriant teigiamoms paskatoms propaguoti mokslinių tyrimų kokybę ir ragina juos parengti veiksmų reaguojant į netinkamą elgesį gaires;
13. RAGINA visus susijusius subjektus, įskaitant atskirus tyrėjus, mokslinių tyrimų bendruomenę, mokslinius tyrimus vykdančias ir mokslinius tyrimus finansuojančias organizacijas, universitetus, viešąsias institucijas ir mokslinių žurnalų redaktorius, nustatyti ir įgyvendinti politiką, kuria būtų propaguojama mokslinių tyrimų etika ir užkertamas kelias netinkamam elgesiui mokslinių tyrimų srityje, įskaitant abejotiną mokslinių tyrimų praktiką, ir imamasi veiksmų reaguojant į tokius reiškinius.
